

Міністерство освіти і науки України  
Сумський національний аграрний університет  
Факультет агротехнологій та природокористування  
Кафедра садово-паркового та лісового господарства

**Робоча програма (силабус) освітнього компонента  
АРБОСКУЛЬПТУРА І ТОШАРІ**

**вибірковий**

Реалізується в межах Садово-паркове господарство  
освітньої програми

за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство  
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник: С.М. Горбась к. с.-г. н., доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри садово-паркового та лісового господарства.

Протокол № 15 від 09.06.2026 р.

Завідувач кафедри

Андрій Мельник

Андрій МЕЛЬНИК

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Тетяна Мельник

Тетяна МЕЛЬНИК

Декан факультету,

де реалізується освітня програма

Сергій Горбась

Сергій ГОРБАСЬ

Рецензія на робочу програму (додається) надана

Дмитро

(підпис)

Людмила Рудка

(ПІБ)

✓  
(підпис)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,  
ліцензування та акредитації

Надія Баранік / Надія БАРАНІК

Зареєстровано в електронній базі: 07.07. 2026 р.

© СНАУ, 2026 рік

## 1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

|      |                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |       |                        |       |                   |       |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|------------------------|-------|-------------------|-------|
| 1.   | Назва ОК                                                                                         | Арбоскульптура і топіарії                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |       |                        |       |                   |       |
| 2.   | Факультет/кафедра                                                                                | Агротехнологій та природокористування/ садово-паркового та лісового господарства                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |       |                        |       |                   |       |
| 3.   | Статус ОК                                                                                        | Вибірковий                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |       |                        |       |                   |       |
| 4.   | Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для<br>(заповнюється для обов'язкових ОК) |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |       |                        |       |                   |       |
| 5.   | ОК може бути запропонований для<br>(заповнюється для вибіркових ОК)                              | Садово-паркове господарство / 206 Садово-паркове господарство                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |       |                        |       |                   |       |
| 6.   | Рівень НРК                                                                                       | перший (бакалаврський) ступінь вищої освіти, НРК – 6 рівень                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |       |                        |       |                   |       |
| 7.   | Семестр та тривалість вивчення                                                                   | 7 семестр, 15 тижнів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |       |                        |       |                   |       |
| 8.   | Кількість кредитів ЄКТС                                                                          | 5 кредитів ЄКТС 150 годин                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |       |                        |       |                   |       |
| 9.   | Загальний обсяг годин та їх розподіл<br><br>150                                                  | Контактна робота (заняття)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |       |                        |       | Самостійна робота |       |
|      |                                                                                                  | Лекційні                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |       | Практичні /семінарські |       | Денна             | Заоч. |
|      |                                                                                                  | Денна                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Заоч. | Денна                  | Заоч. |                   |       |
|      |                                                                                                  | 30                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 10    | 30                     | 10    | 90                | 130   |
| 10.  | Мова навчання                                                                                    | Українська                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |       |                        |       |                   |       |
| 11.  | Викладач/Координатор освітнього компонента                                                       | Горбась Сергій Миколайович<br>доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |       |                        |       |                   |       |
| 11.1 | Контактна інформація                                                                             | Доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства<br>кабінет 24 с<br>ел. адреса:<br><a href="mailto:SergejusG@ukr.net">SergejusG@ukr.net</a><br>Профайл викладача - <a href="https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-sadovo-parkovogo-ta-lisovogo-gospodarstva/sklad-kafedri/gorbas-sergij-mikolajovich/">https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-sadovo-parkovogo-ta-lisovogo-gospodarstva/sklad-kafedri/gorbas-sergij-mikolajovich/</a><br>Консультації:<br>очна - щовівторка 13 <sup>00</sup> -14 <sup>00</sup> ;<br>онлайн через Zoom, Viber - щосереда з 16.00 до 17.00 |       |                        |       |                   |       |
| 12.  | Загальний опис освітнього компонента                                                             | Дисципліна «Арбокультура та топіарії» є вибіркоvim освітнім компонентом, що пропонується здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство». Курс спрямований на поглиблене вивчення теоретичних основ та прикладних аспектів формування деревних насаджень і створення художньо-декоративних фігур із живих рослин. У межах модуля 1 «Основи арбокультури та теоретичні засади топіарного мистецтва» вивчаються біологічні особливості деревних порід, придатних для формування,                                              |       |                        |       |                   |       |

|     |                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----|--------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     |                                                                    | морфологічні адаптації рослин до регулярної стрижки, а також історичні етапи розвитку топіарного мистецтва – від античних садів до сучасних ландшафтних об'єктів. Окрему увагу приділено технологіям вирощування та підбору асортименту рослин для фігурного формування. Модуль 2 «Методика створення та догляду за топіарними формами» присвячений опануванню практичних інструментів та методів формування архітектурних форм (геометричні фігури, складні топіарні конструкції, «зелені» скульптури). Вивчаються питання календарного планування стрижки, корекції форми, захисту рослин від хвороб і шкідників, а також використання сучасних систем живлення та стимуляції росту для підтримання естетичної привабливості топіаріїв у міському та приватному ландшафті.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 13. | Мета освітнього компонента                                         | <b>Мета дисципліни</b> формування у здобувачів вищої освіти фахових компетентностей у сфері топіарного мистецтва, оволодіння сучасними методами догляду за арбокультурами, а також розвиток навичок проєктування та реалізації композиційних рішень у ландшафтній архітектурі.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 14. | Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП | <b>Пререквізити:</b> ботаніка з основами фізіології рослин, декоративна дендрологія, ландшафтна архітектура, ландшафтна графіка<br><b>Постреквізити:</b> садово-паркове будівництво, спеціалізовані об'єкти ландшафтної архітектури, інженерне обладнання садово-паркових об'єктів.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 15. | Політика академічної доброчесності                                 | Дотримання академічної доброчесності є обов'язковим для всіх здобувачів вищої освіти та передбачає самостійне виконання навчальних і практичних завдань, технологічних карт, проєктних робіт, завдань поточного та підсумкового контролю. У разі використання текстових, графічних, фото- і відеоматеріалів, ідей, методик чи інших відомостей з зовнішніх джерел здобувач зобов'язаний належним чином зазначати їх походження та дотримуватися вимог законодавства про авторське право.<br>Порушеннями академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента є академічний плагіат, списування, подання чужої практичної чи проєктної роботи як власної, фальсифікація результатів виконання практичних завдань, а також використання електронних пристроїв для отримання або передачі інформації під час контрольних заходів, якщо це не дозволено викладачем.<br>За академічний плагіат відповідне завдання оцінюється в 0 балів і підлягає повторному виконанню. У разі академічного шахрайства отримані за роботу бали анулюються, а здобувач повторно виконує завдання або проходить відповідний вид оцінювання. Несанкціоноване використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю є підставою для припинення виконання роботи, виставлення 0 балів за відповідний контрольний захід та його повторного проходження. |

|     |                                    |                                                                                                                                                                             |
|-----|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 16. | Ключові слова                      | Арбокультура, топіарне мистецтво, фігурна стрижка, Формування крони, ландшафтний дизайн, садово-паркове мистецтво, моделювання крони, зелена скульптура, садова композиція. |
| 17. | Посилання на курс у системі Moodle | <a href="https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5714">https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5714</a>                                                 |

## 2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

| Результати навчання за ОК:                                                                                                                                                                                                      | Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) |       |       |        | Як оцінюється ДРН                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                 | ПРН 4                                                                                                                  | ПРН 5 | ПРН 8 | ПРН 16 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>ДРН 1.</b> Інтегрувати знання з біології та морфології рослин у систему виробничих заходів з догляду за садово-парковими об'єктами для підвищення їхньої декоративності, стійкості та економічної ефективності експлуатації. | +                                                                                                                      |       |       |        | Поточний контроль, тести на знання біологічних особливостей видів призначених для створення топіарних фігур.                                                                                                                                                                                      |
| <b>ДРН 2.</b> Кваліфіковано ідентифікувати деревні породи та застосовувати операційні методи формування їхньої крони для створення топіарних композицій відповідно до архітектурно-художніх вимог.                              |                                                                                                                        | +     |       |        | Студент отримує конкретний об'єкт (живу огорожу або окремий кущ) і повинен провести його первинне або підтримуюче формування. Оцінюється: правильний підбір інструменту, технічна правильність зрізу, дотримання заданої геометричної форми та безпека праці.                                     |
| <b>ДРН 3.</b> Розробляти та впроваджувати технологічні заходи з догляду, що забезпечують стабільність, біологічну стійкість та високу декоративність зелених насаджень в умовах урбанізованого середовища.                      |                                                                                                                        | +     |       |        | Студент обирає об'єкт в міському парку, або сквері, на території університету, на прибудинковій території і розробляє для нього річний календарний план заходів. Оцінюється: комплексність підходу (полив, живлення, захист від шкідників, строки стрижки, реагування на стресові фактори міста). |

|                                                                                                                                                                                                                                           |  |  |   |   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|---|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ДРН 4. Застосовувати сучасні методи формування та догляду за насадженнями, інтегруючи екологічні принципи та інноваційні технології для підвищення біологічної стійкості й естетичної продуктивності топіарних об'єктів.                  |  |  |   | + | Студент готує пропозицію щодо модернізації застарілого паркового об'єкта (або його частини), де впроваджує новітні методи (наприклад, розумні системи поливу, використання мікоризи для стійкості, застосування сучасних засобів захисту рослин або цифрові методи моніторингу крони).<br>Оцінюється: критичне мислення, знання світових практик арбокультури (наприклад, сучасні методи штамбового формування, використання новітніх матеріалів для каркасів). |
| ДРН 5. Кваліфіковано впроваджувати технології вирощування та формування декоративних деревних рослин у відкритому і закритому ґрунті, забезпечуючи високу якість і декоративність садивного матеріалу для створення топіарних композицій. |  |  | + |   | Студент розробляє покрокову інструкцію вирощування посадкового матеріалу заданого сорту.<br>Оцінюється: знання температурного режиму, субстратів, сучасних методів підживлення та періодичності формування крони.                                                                                                                                                                                                                                               |

**ПРН4.** Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.

**ПРН5.** Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста.

**ПРН8.** Уміти кваліфіковано застосовувати технології вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

**ПРН16.** Демонструвати знання щодо сучасних та новітніх методів проектування, будівництва, експлуатації та підвищення продуктивності зелених насаджень та їх біологічної стійкості, екологічних принципів використання природних ресурсів в умовах урбанізованого середовища.

### 3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

| Назви змістових модулів і тем                                                                                                                                                                 | Кількість годин |              |    |      |              |              |    |    | Рекомендована література                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|----|------|--------------|--------------|----|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                               | Денна форма     |              |    |      | Заочна форма |              |    |    |                                                                                                 |
|                                                                                                                                                                                               | Всього          | у тому числі |    |      | Всьог        | у тому числі |    |    |                                                                                                 |
|                                                                                                                                                                                               |                 | лк           | пз | с.р. |              | о            | лк | пз |                                                                                                 |
| 1                                                                                                                                                                                             | 2               | 3            | 4  | 5    | 6            | 7            | 8  | 9  |                                                                                                 |
| Модуль 1. Основи арбокультури та теоретичні засади топіарного мистецтва                                                                                                                       |                 |              |    |      |              |              |    |    |                                                                                                 |
| Тема 1. Фізіологічні реакції деревних порід на механічні пошкодження (обрізки), процеси регенерації та формування калюсу.                                                                     | 9               | 2            | 2  | 5    | 10           | 0            | 2  | 8  | Основні джерела<br>2, 3<br>Методичне забезпечення<br>1, 2<br>Інформаційні ресурси<br>2, 7       |
| Тема 2. Морфологічні особливості формування крони: типи галуження та «енергія росту» рослин                                                                                                   | 9               | 2            | 2  | 5    | 10           | 0            | 2  | 8  | Основні джерела<br>2, 3<br>Методичне забезпечення<br>1, 2, 3<br>Інформаційні ресурси<br>2, 3    |
| Тема 3. Асортимент деревних рослин для топіарного формування: екологічні вимоги, адаптивність до міського середовища та стійкість до стрижки (на прикладі Buxus, Taxus, Thuja, Ligustrum тощо | 9               | 2            | 2  | 5    | 8            | 0            | 0  | 8  | Основні джерела<br>1, 2, 3<br>Методичне забезпечення<br>1, 3<br>Інформаційні ресурси<br>1, 2, 3 |
| Тема 4. Вплив агротехнічних факторів (живлення, поливу, освітленості) на щільність крони та інтенсивність наростання                                                                          | 9               | 2            | 2  | 5    | 8            | 0            | 0  | 8  | Основні джерела<br>2, 3, 5<br>Методичне забезпечення<br>1, 3<br>Інформаційні ресурси            |

[illegible]

|                                                                                                                                                                         |    |   |   |    |    |   |   |   |                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|---|----|----|---|---|---|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Тема 9. Використання каркасних та безкаркасних технологій формування рослин.                                                                                            | 12 | 0 | 2 | 10 | 10 | 0 | 2 | 8 | Основні джерела<br>2, 3<br>Методичне забезпечення<br>1, 3<br>Інформаційні ресурси<br>4, 5, 6       |
| Тема 10. Вибір та експлуатація професійного обладнання (ручні секатори, механічні ножиці, електро- та акумуляторні кущорізи), догляд за інструментом та техніка безпеки | 9  | 2 | 2 | 5  | 8  | 0 | 0 | 8 | Основні джерела<br>2, 3<br>Методичне забезпечення<br>1, 2<br>Інформаційні ресурси<br>2, 7          |
| Тема 11. Принципи фігурної стрижки. Технологічні етапи надання форми (від «чернетки» до «чистої» стрижки), робота з лініями та кутами                                   | 9  | 2 | 2 | 5  | 12 | 2 | 2 | 8 | Основні джерела<br>2, 3<br>Методичне забезпечення<br>1, 2<br>Інформаційні ресурси<br>4, 5, 6       |
| Тема 12. Особливості формування живих огорож. Види та типи формування (однорусні, багаторусні, арочні), забезпечення густоти бічних пагонів                             | 12 | 2 | 0 | 10 | 8  | 0 | 0 | 8 | Основні джерела<br>1, 2, 4<br>Методичне забезпечення<br>1, 2, 4<br>Інформаційні ресурси<br>5, 6, 7 |
| Тема 13. Календарне планування стрижки: Визначення оптимальних термінів формування залежно від циклів росту рослин та погодних умов                                     | 9  | 2 | 2 | 5  | 10 | 0 | 2 | 8 | Основні джерела<br>2, 3<br>Методичне забезпечення<br>1, 2<br>Інформаційні ресурси<br>2, 7          |
| Тема 14. Агротехнічний супровід: організація систем поливу (зокрема крапельного) та                                                                                     | 9  | 2 | 2 | 5  | 8  | 0 | 0 | 8 | Основні джерела<br>2, 3, 5<br>Методичне забезпечення                                               |

|                                                                                                                                                    |            |           |           |           |            |           |           |            |                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|-----------|-----------|------------|-----------|-----------|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| кореневого підживлення рослин під час зрошення для їх відновлення після стрижки                                                                    |            |           |           |           |            |           |           |            | 1, 3<br><b>Інформаційні ресурси</b><br>1, 2, 7                                                                          |
| <b>Тема 15.</b> Корекція та ревіталізація. Виправлення дефектів крони («лисина»), омолоджувальне обрізування та заходи зі стимуляції росту пагонів | 9          | 2         | 2         | 5         | 10         | 2         | 0         | 8          | <b>Основні джерела</b><br>2, 3, 5<br><b>Методичне забезпечення</b><br>1, 2, 3<br><b>Інформаційні ресурси</b><br>2, 7    |
| <b>Тема 16.</b> <i>Моніторинг шкідників та хвороб (акцент на специфічних проблемах, інтегровані системи захисту)</i>                               | 9          | 2         | 2         | 5         | 12         | 2         | 0         | 10         | <b>Основні джерела</b><br>2, 3, 5<br><b>Методичне забезпечення</b><br>1, 3<br><b>Інформаційні ресурси</b><br>1, 2, 3, 7 |
| <b>Разом за модулем 2</b>                                                                                                                          | <b>78</b>  | <b>14</b> | <b>14</b> | <b>50</b> | <b>78</b>  | <b>6</b>  | <b>6</b>  | <b>66</b>  | -                                                                                                                       |
| <b>Всього</b>                                                                                                                                      | <b>150</b> | <b>30</b> | <b>30</b> | <b>90</b> | <b>150</b> | <b>10</b> | <b>10</b> | <b>130</b> | -                                                                                                                       |

#### 4. Методи навчання

| ДРН                                                                                                                                                                                                                                                 | Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)                                                                                                                                                            | К-сть годин | Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u> )                                                                                                                                                                | К-сть годин |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <b>ДРН 1.</b> Здатність інтегрувати знання з біології та морфології рослин у систему виробничих заходів з догляду за садово-парковими об'єктами, що забезпечує підвищення їхньої декоративності, стійкості та економічної ефективності експлуатації | 1.Метод проблемного навчання. Викладач подає не просто теорію, а проблему яку треба вирішити.<br><br>2.Демонстраційний метод. Безпосередня робота викладача з інструментом. Викладач показує техніку стрижки, пояснюючи біологічні реакції в режимі реального часу. | 12/4        | 1.Створення «Технологічної карти-паспорта». Студент розробляє паспорт догляду за обраним видом рослин.<br><br>2.Ведення «Щоденника спостережень». Студент фіксує етапи росту обраної рослини.<br><br>3.Метод «Візуалізації помилок». Студент самостійно | 18/26       |

|                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                             |      |                                                                                                                                                                                                                                                                      |       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                                                                                                                                                                                                                                                      | 3.Метод «Портфоліо успіху». Студенти протягом семестру ведуть щоденник спостережень за однією конкретною рослиною в університетському розпліднику, фіксуючи кожну агротехнічну дію та її біологічний результат.             |      | підбирає 5-10 фотографій неправильної обрізки (наприклад, пеньки після зрізу, зрізи під кутом) і аргументовано описує фізіологічні наслідки для дерева,                                                                                                              |       |
| <b>ДРН 2.</b> Студент буде здатний кваліфіковано ідентифікувати деревні породи та застосовувати операційні методи формування їхньої крони для створення топіарних композицій відповідно до архітектурно-художніх вимог                               | Метод «Майстер-клас з моделювання». Викладач показує етапи стрижки на «негативі» (видалення зайвого) та «позитиві» (надання об'єму). Студенти мають повторити ці рухи на модельних кущах                                    | 12/4 | Робота з науковою літературою та стандартами. Пошук та опрацювання міжнародних стандартів та новітніх публікацій.                                                                                                                                                    | 18/26 |
| <b>ДРН 3.</b> Здобувач вмітиме розробляти та впроваджувати технологічні заходи з догляду, що забезпечують стабільність, біологічну стійкість та високу декоративність зелених насаджень в умовах урбанізованого середовища                           | Дослідницько-аналітичний метод. Проводиться моніторинг закордонного досвіду. Опрацювання відео-матеріалів, або кейсів провідних арбористів світу (наприклад, техніки формування Niwaki чи класичних європейських топіарів). | 12/4 | Студент створює відео-репортаж в якому записує короткий відеоролик (3-5 хв), у якому демонструє та коментує проведений захід із догляду на навчальній базі чи власному об'єкті, пояснюючи, чому обрано саме цей метод і як він вплине на біологічну стійкість рослин | 18/26 |
| <b>ДРН 4.</b> Здобувач буде здатний застосовувати сучасні методи формування та догляду за насадженнями, інтегруючи екологічні принципи та інноваційні технології для підвищення біологічної стійкості й естетичної продуктивності топіарних об'єктів | Метод наукового супроводу. Викладач ставить перед студентами завдання, що вимагають інноваційного підходу.                                                                                                                  | 12/4 | Метод взаємооцінювання. Студенти обмінюються своїми технологічними планами догляду за декоративними рослинами і дають один одному професійні зауваження та поради.                                                                                                   | 18/26 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                           |              |                                                                                                                                                       |               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| ДРН 5. Здобувач буде здатний кваліфіковано впроваджувати технології вирощування та формування декоративних деревних рослин у відкритому і закритому ґрунті, забезпечуючи високу якість і декоративність садивного матеріалу для створення топіарних композицій. | Метод технологічного спостереження. Викладач проводить заняття безпосередньо в розпліднику, демонструючи етапи вирощування (від живцювання до дорощування в контейнерах). | 12/4         | Студенти самостійно закладають експериментальну групу (наприклад, живці <i>Vixus</i> у різних субстратах) і ведуть їх до стану «садивного матеріалу». | 18/26         |
| <b>Всього</b>                                                                                                                                                                                                                                                   | -                                                                                                                                                                         | <b>60/20</b> |                                                                                                                                                       | <b>90/130</b> |

## 5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

При оцінюванні за освітнім компонентом використовується безперервне оцінювання – це поєднання сумативного та інформативного оцінювання. Безперервне оцінювання застосовується з метою встановлення зворотного зв'язку зі студентом та сумативного оцінювання з фіксуванням оцінок.

### 5.1. Сумативне оцінювання

Сумативне оцінювання – підбиває підсумки навчальної діяльності у певний момент часу, зазвичай у кінці модулів та іспит. Сумативне оцінювання можна описати, як оцінювання по закінченні курсу, яке дозволяє визначити рівень досягнень студента, що підсумовує певний етап навчання.

#### 5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

| Методи сумативного оцінювання                                                                   | Бали / Вага у загальній оцінці | Дата складання (номер тижня) |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|------------------------------|
| <b>Модуль 1</b>                                                                                 | <b>35 балів (35%)</b>          | До 7 тижня                   |
| Тестування теоретичного матеріалу (теми 1–8)                                                    | 15 балів                       | 6 тиждень                    |
| Створення технологічної карти догляду за об'єктом                                               | 10 балів                       | 5 тиждень                    |
| Демонстрація навичок стрижки                                                                    | 10 балів                       | 4 тиждень                    |
| <b>Модуль 2</b>                                                                                 | <b>35 балів (35%)</b>          | До 15 тижня                  |
| Тестування теоретичного матеріалу (теми 9–16)                                                   | 15 балів                       | 14 тиждень                   |
| Розроблення інструкції вирощування посадкового матеріалу декоративної рослини                   | 10 балів                       | 12 тиждень                   |
| Розроблення пропозиції щодо модернізації паркового об'єкта із впровадженням сучасних технологій | 10 балів                       | 10 тиждень                   |
| <b>Екзаменаційний тест</b>                                                                      | <b>30 балів (30%)</b>          | Екзаменаційний тиждень       |
| Тест множинного вибору та письмові завдання                                                     | 30 балів                       | Екзаменаційний тиждень       |
| <b>Разом за семестр</b>                                                                         | <b>100 балів (100%)</b>        | Екзаменаційний тиждень       |

### 5.1.2. Критерії оцінювання

| Компонент                    | Незадовільно        | Задовільно | Добре | Відмінно |
|------------------------------|---------------------|------------|-------|----------|
|                              | кількість балів за: |            |       |          |
| Модуль 1 (35 балів)          | 0–20                | 21–25      | 26–31 | 32–35    |
| Модуль 2 (35 балів)          | 0–20                | 21–25      | 26–31 | 32–35    |
| Іспит (30 балів)             | 0–17                | 18–21      | 22–26 | 27–30    |
| Разом за семестр (100 балів) | 0–59                | 60–74      | 75–89 | 90–100   |

### Критерії оцінювання результатів навчання

#### Відмінно (90–100 балів)

Здобувач вищої освіти демонструє глибокі, системні знання теоретичного матеріалу з біологічних основ живлення рослин, вільно та безпомилково оперує професійною термінологією. Модульні та екзаменаційні тести виконані з мінімальною кількістю помилок або ідеально. Під час усних дискусій здобувач дає вичерпні, науково обґрунтовані відповіді на запитання викладача, виявляє здатність логічно мислити, аналізувати та узагальнювати матеріал.

#### Добре (75–89 балів)

Здобувач повною мірою володіє основним теоретичним матеріалом, правильно використовує термінологічний апарат. Результати тестування свідчать про стабільне розуміння тем дисципліни. Під час дискусії здобувач дає правильні відповіді на запитання викладача, проте може припускатися незначних неточностей чи формулювати думки з навідними запитаннями, які не порушують загального розуміння суті проблеми.

#### Задовільно (60–74 бали)

Здобувач засвоїв лише основний зміст навчальної дисципліни, його знання мають фрагментарний або переважно репродуктивний характер. Під час комп'ютерного тестування допускається значна кількість помилок. У процесі дискусії відповіді на запитання викладача є неповними, поверхневими або невпевненими; здобувач має труднощі з самостійним аналізом процесів живлення рослин і потребує постійної допомоги викладача.

#### Незадовільно (0–59 балів)

Здобувач не засвоїв базові положення дисципліни, демонструє критично низький рівень теоретичних знань. Тестовий контроль не пройдено. Під час дискусії здобувач нездатний відповісти на запитання викладача, не володіє професійною термінологією або взагалі відмовляється від відповіді. Програмні результати навчання не досягнуті.

### 5.2.Формативне оцінювання:

Формативне оцінювання є джерелом інформації про рівень досягнення результатів навчання та спрямоване на підтримку освітнього процесу шляхом надання здобувачам своєчасного зворотного зв'язку. Формативне оцінювання проводиться впродовж усього періоду вивчення освітнього компонента та використовується для коригування навчальної діяльності здобувачів і вдосконалення методів викладання.

| № | Елементи формативного оцінювання                                           | Термін проведення                                          |
|---|----------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| 1 | Письмове опитування після вивчення тем зі зворотнім зв'язком від викладача | 10–15 хв наприкінці заняття після завершення вивчення теми |
| 2 | Усний зворотний зв'язок від викладача під час                              | Упродовж практичних занять                                 |

|   |                                                                                                                                                       |                                                                    |
|---|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
|   | виконання практичних і ситуаційних завдань                                                                                                            |                                                                    |
| 3 | Формативне тестування за результатами вивчення змістового модуля зі зворотним зв'язком від викладача                                                  | Після завершення кожного модуля                                    |
| 4 | Короткі тести для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу                                                                                          | Наприкінці окремих практичних занять                               |
| 5 | Обговорення та захист практичних робіт, технологічних карт і результатів виконання завдань з формування рослин                                        | Упродовж семестру відповідно до графіка виконання практичних робіт |
| 6 | Обговорення способів розв'язання практичних проблем, пов'язаних із формуванням, обрізуванням і доглядом за деревними рослинами та топіарними формами. | Упродовж практичних занять                                         |
| 7 | Перевірка, аналіз та обговорення виконаних завдань із наданням рекомендацій щодо їх удосконалення                                                     | Упродовж семестру                                                  |

### 5.3. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті

Здобувачі вищої освіти можуть набувати додаткових компетентностей і результатів навчання шляхом проходження онлайн-курсів, вебінарів, тренінгів, майстер-класів та інших заходів неформальної / інформальної освіти, тематика яких відповідає змісту освітнього компонента «Арбоскультура і топіарії».

Результати такого навчання можуть бути визнані та зараховані за окремими видами навчальної діяльності, або темами дисципліни за умови документального підтвердження та встановлення їх відповідності програмним результатам навчання і компетентностям освітнього компонента. Визнання результатів здійснюється відповідно до чинного Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної / інформальної освіти, що діє в Сумському національному аграрному університеті.

(<https://drive.google.com/file/d/1cUvzkDYn9cbJEaZKQvU5sOtxyBvB3ZTR/view>)

## 6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

### Основні джерела

1. Мельник Т.І. Ландшафтна архітектура. Методичні вказівки до лекцій та самостійної роботи студентів спеціальності «Садово-паркове господарство» денної та заочної форми навчання. Суми, 2020. 92 с

2. Melnyk Andriy, Melnyk Tetyana, Chervona Vika, **Horbas Serhii**, Bakumenko Olha, Kriuchko Liudmyla, Butenko Sergey, Tokman Volodymyr, Osmachko Olena, Tetiana Boiko, Zhatova Halyna, Trotsenko Volodymyr and others. Green infrastructure, forest and agricultural systems : development and restoration under contemporary challenges: **Monograph**. / scientific ed. T. I. Melnyk. - Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2026. – 290 p.

3. Melnyk Andriy, Melnyk Tetyana, **Horbas Serhii**, Butenko Sergey, Stoyanets Nataliya, Tokman Volodymyr, Viunenko Oleksandr, **Horbas Serhii**, Kremenetska Yevheniia, Osmachko Olena, Tetiana Boiko and others. (2025). Spatial Relationships and Management Systems in Forest, Park, and Agricultural Complexes in The Context of Modern Challenges and Sustainable Development. **Monograph**. RS Global. Warsaw, Poland. 2025. DOI: 10.31435/rsglobal/061  
<https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/book/69>

4. Forestry horticultural and agriculture management: international and national strategic guidelines of sustainable spatial development: **Monograph** / Melnyk Andriy, Melnyk Tetyana,

**Horbas Serhii**, Butenko Sergey, Stoyanets Nataliya, Tokman, Trotska Svitlana, Volodymyr, Viunenko Alexsander, Kremenetska Yevheniia, Osmachko Olena, Bakumenko Olha, Kriuchko Liudmyla, Borodin Yurii, Karpets Yuriy and others./ scientific ed. T.I. Melnyk. **Monograph**. RS Global. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2024. 246 p.

5.Melnyk A., Melnyk T., **Horbas S.**, Butenko S., Lialin A., Stoyanets N., Pasternak V., Tokman V., Kremenetska Y., Romanko Yu. and others. Modern Challenges of Agrarian Transformations in Ukraine: Agriculture, Forestry and Horticulture : **Monograph** / Edited by T. I. Melnyk. – Warsaw: RS Global Sp. z O. O., 2022. – 86 p. DOI: 10.31435/rsglobal/048

### Додаткові джерела

#### 6.1.1. Методичне забезпечення

1.Горбась С.М., Китайгора А.В. Рудченко С.О. Методичні вказівки, щодо проведення практичних занять з предмету Арбоскульптура і топіарії. Суми: СНАУ, 2025 р.

2. ANSI A300 Part 1: Tree, Shrub, and Other Woody Plant Management – Standard Practices (Pruning). Londonderry, NH : Tree Care Industry Association, 2023. 68 p.

3. Сударікова Ю. Екзотичні дерева, кущі та ліани в ландшафтах України. Київ. 2019. 336 с.

4.Ландшафтна архітектура. Методичні вказівки щодо виконання практичних занять, розрахунково-графічного завдання та самостійної роботи для студентів 3 курсу денної форми навчання напряму спеціальності «Садово-паркове господарство». Суми, 2020. 53 с.

5. Ландшафтна архітектура. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Укл. Сидоренко І.О. К.:НУБіП України, 2011. 72 с.

6. Ландшафтна архітектура. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів заочної форми навчання ОС Бакалавр спеціальності 206 - Садово-паркове господарство. Укл. Сидоренко І.О., Міндер В.В. Київ: Наукова столиця, 2020. 68 с.

### Інформаційні ресурси

1.Бібліотечно-інформаційний ресурс СНАУ (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях, тощо). URL: <https://library.snau.edu.ua/>

2.Інституційний репозиторій СНАУ (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, навчальні об'єкти, наукові звіти, тощо). URL: <https://repo.snau.edu.ua/>

3.Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського . URL: <https://www.nbuv.gov.ua/>

4.Топіарій із бруслини та із сосни гірської. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=C4Oj2XGfmsk>

5.Топіарій в кожен український парк. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RjB6iMN-UZY>

6.Ландшафний дизайн, незвичайні форми рослин в ландшафтному дизайні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=uiN8NLzfOF0>

7.Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України. (2006, з оновленнями до 2025). *Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06> (актуальна редакція).